

До

Висш съдебен съвет

Уважаеми членове на ВСС,

Предстои ви да направите може би най-важния за съдебната власт кадрови избор – за председател на Върховния касационен съд. Избор, който ще окаже сериозно влияние върху реформата в системата през следващите седем години.

В периода на подготовка на избора ние нееднократно призовавахме за сериозно и задълбочено отношение към него и за детайлна и всеобхватна проверка на кандидатките за тази отговорна позиция. Бяха давани примери с подобни избори в други държави, бяха цитирани критиките и препоръките от докладите на Европейската комисия по Механизма за сътрудничество и проверка. Не на последно място, във всяко наше публично изявление призовавахме за преосмисляне и промяна на начина, по който ще се осъществи гласуването.

За съжаление, ВСС за пореден път разочарова с повърхностно, дори обидно за кандидатките отношение. Не се подходи с нужния професионализъм към извършените проверки, докладите на КПКА са изключително кратки и с почти идентично съдържание. Направената през месец август 2014 г. демонстрация на машината за гласуване не показва, дори и в симулирана среда, как се гласува. Нещо повече, тя само затвърди многократно изразяваните съмнения за непригодност на машината за съобразяване с конституционните изисквания за тайна на вота и равнопоставеност на кандидатите. Не беше предоставена поисканата предварително от НПО техническа информация и материали. На място беше създадено единствено становище на фирмата-изработчик, което датираше от ноември 2011 г. – малко преди провеждане на избора за главен прокурор на Република България. Не на последно място, присъстващите журналисти и представители на НПО успяха да се убедят, че гласуването е напълно открито и видимо, което директно нарушава изискването на чл. 131 от Конституцията на Република България за тайно гласуване.

Демонстрацията постигна обаче една много важна цел. За първи път се даде възможност на външни за съдебната власт технически експерти да присъстват на нея и на място да коментират пригодността на този вид машинно гласуване. Тяхното мнение беше единодушно, а именно, че при наличието на повече от един кандидат няма как сегашната система да го отчете и да се

осъществи едновременно гласуване. Представителят на БАСКОМ, Явор Джонев, заяви, още по време на демонстрацията, че „Изборът със система, която може да отговаря само с „да“ или „не“, е математически погрешен. На ниво математика това, че не се гласува едновременно за всички кандидати, променя вероятността на избираемост на последващите кандидати”.¹

Повече от очевидно е, че машинното гласуване не е на нивото на конституционните изисквания за равнопоставеност, функционалностите и изправността му са под въпрос (можем само да припомним проблемите при избора на административни ръководители за съдилищата в Асеновград и Монтана), а нежеланието на Висшия съдебен съвет да разреши тези проблеми оставя усещането за нагласеност и предрешеност. Вместо да се опита да проведе един обективен и достоен избор, ВСС все повече затъва в плаващите пясъци на задкулисието и нерегламентираните зависимости.

Все още обаче не е безнадеждно късно. В деня на самия избор ВСС има възможност да прояви здрав разум, кураж и независимост и да вземе решение за гласуване чрез хартиени бюлетини. Не съществува, както се твърди от ВСС, пречка за промяна на правилата в тази насока непосредствено преди провеждането на избора. Така е, защото тя по условие не засяга обявената процедура в аспекта на включването на кандидатите в нея, подаването на нужните документи, извършването на необходимите проверки, изслушванията им в комисии и пр. Очевидно е, че правата на кандидатите за позицията не биха били засегнати по никакъв начин. Тъкмо напротив – промяната за гласуване с интегрална хартиена бюлетина ще осигури тяхната равнопоставеност по време на избора и ще гарантира тайната на вота. Приемането на подобно правило касае гласуването в чисто технически план и затова е несъстоятелен аргументът, изтъкнат по време на заседанието на ВСС на 18.09.2014 г., че промяна на правилата е невъзможна, щом процедурата е вече открита въз основа на тях. Същевременно, този технически детайл никак не е маловажен, защото по съществото си предопределя конституционно гарантираните тайна на вота и равнопоставено третиране на участващите в избора.

Машината, използвана от ВСС за провеждане на гласуване, не генерира електронна интегрална бюлетина. Този факт Ви е добре известен и затова е непонятно проявеното Ваше упорство да гласувате машинно, като първо отчитате и обявявате резултата за първия, подложен на гласуване кандидат, а после и за всеки следващ. Извън съмнение е, че по този начин кандидатите биват третирани неравностойно, защото действителен „избор“ не се провежда,

¹ Вж. на

http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2014/08/20/2364652_sistemata_za_glasuvane_vuv_vss_prebroiavane_na/.

тъй като липсва едновременното гласуване. Затова се обръщаме към Вас с поредно настояване да промените правилата и да приемете провеждането на гласуване за председател на ВКС с хартиена интегрална бюлетина. Изпълнението на подобно решение не зависи от никакви външни фактори и може да бъде реализирано бързо без това да повлияе на останалата част от процедурата.

Не е късно ВСС да демонстрира способност за вземане на самостоятелни решения по важните кадрови въпроси и решимост за съобразяване на действията си със законите и Конституцията на РБ.

Български адвокати за правата на човека

Български институт за правни инициативи

Български хелзинкски комитет

РискМонитор

Съюз на съдиите в България

Център за изследване на демокрацията

Център на НПО - Разград